

Олексій ЛИТВИНОВ,

Доктор юридичних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, в. о. ректора Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут», Харків, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2952-8258>
e-mail: khai@khai.edu

Ірина ШЕВЧЕНКО,

Доктор економічних наук, доцент професор кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут», Харків, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8188-3551>
e-mail: Irina_shevchenko@ukr.net

DOI: <https://doi.org/10.32620/pls.2025.8.02>

МОДЕЛЬ УНІВЕРСИТЕТУ СТІЙКОГО ТИПУ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Анотація. У статті представлено результати дослідження інноваційної моделі внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти, реалізованої в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут» (ХАІ). Обґрунтовано концепцію університету стійкого типу, що інтегрує міжнародні стандарти ESG, національні вимоги НАЗЯВО та власні цифрові, організаційні й партнерські інновації. Проаналізовано ключові принципи інституційної стратегії, серед яких: гнучкість освітнього процесу, цифровізація моніторингу якості, прозорість процедур, залучення стейкхолдерів, академічна доброчесність та стійкість до зовнішніх викликів, зокрема війни. Описано цифрову екосистему управління якістю освіти (MENTOR, PILOT, EPOS, DekaOffice) та її відповідність сучасним європейським вимогам. Показано, що впроваджена система сприяє підвищенню задоволеності студентів, зростанню рейтингових позицій університету та зміцненню його іміджу в прифронтовому регіоні. Визначено потенціал масштабування моделі ХАІ як стратегічного ресурсу для розвитку системи вищої освіти України та її інтеграції в глобальний освітній простір.

Ключові слова: трансформація, вища освіта, заклади вищої освіти, цифровізація, якість, інновації

Вступ. Сучасна система вищої освіти України перебуває в умовах надзвичайних викликів, спричинених як глобальними процесами європейської інтеграції, так і повномасштабною війною. В цих умовах питання якості освіти та забезпечення її стійкості набуває особливого значення. Для закладів вищої освіти, розташованих у прифронтових регіонах, таких як Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут» (ХАІ), це завдання має подвійну вагу: з одного боку, необхідно відповідати міжнародним стандартам, а з іншого – забезпечувати безперервність освітнього процесу навіть у кризових обставинах.

Університети сьогодні стають не лише центрами знань, а й осередками стійкості, суспільної стабільності та міжнародної інтеграції. Саме тому ХАІ, використовуючи інноваційні інструменти, цифрові технології та сучасні підходи до управління якістю, формує унікальну систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності і якості освіти, яка відповідає як вимогам екологічних, соціальних та управлінських стандартів (ESG), так і стандартам Національного агентства забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО). Ця система дозволяє університету позиціонувати себе як лідера інновацій у сфері вищої освіти.

Метою дослідження є аналіз і систематизація інноваційних підходів, які впроваджує Національний аерокосмічний університет «ХАІ» у систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та освіти, а також визначення ролі університету як лідера інновацій у сучасному освітньому просторі України та Європи.

Результати. Система внутрішнього забезпечення якості освіти є ключовим чинником

ефективності та конкурентоспроможності закладу вищої освіти. Вона поєднує міжнародні стандарти ESG та національні вимоги – Закон України «Про вищу освіту» і стандарти Національного агентства забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО). Така інтеграція формує комплексний підхід, що базується на прозорості, системності та орієнтації на здобувача освіти (рис. 1).

Рис.1. Формування внутрішніх систем забезпечення якості освіти відповідно до міжнародних стандартів ESG та вимог НАЗЯВО і Закону України «Про вищу освіту»

Рис. 1 ілюструє взаємозв'язок між міжнародними та національними підходами до формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти. У європейському освітньому просторі основу становлять стандарти ESG, що наголошують на орієнтації на здобувача освіти, прозорості процесів, системності планування й моніторингу та постійному залученні стейкхолдерів. В Україні регулятивну базу забезпечують Закон «Про вищу

освіту» та вимоги НАЗЯВО, які визначають політику і процедури у сфері якості, систему моніторингу програм, дотримання академічної доброчесності, ефективні механізми комунікації та вдосконалення на основі аналізу даних. У поєднанні ці складові формують комплексний підхід, що дозволяє закладам вищої освіти інтегруватися у європейський простір та водночас відповідати національним вимогам.

Таким чином, внутрішня система забезпечення якості освіти в сучасних університетах – це інтеграція європейських стандартів ESG з національними вимогами НАЗЯВО, що забезпечує баланс між міжнародною порівнюваністю та національною специфікою. Для

ХАІ це є стратегічним орієнтиром: університет поєднує відповідність законодавчим вимогам України з адаптацією до європейських стандартів, що дозволяє позиціонувати себе як інноваційний і конкурентоспроможний заклад у глобальному просторі.

Таблиця 1

Порівняння принципів ESG та практик упровадження в ХАІ

Принцип ESG	Сутність принципу	Практики впровадження у ХАІ
Орієнтація на здобувача освіти та його освітні результати	Система якості має бути зосереджена на досягненні конкретних компетентностей студентів	Компетентнісний підхід у програмах Індивідуальні освітні траєкторії LMS Moodle та електронний кабінет студента Віртуальні лабораторії та інтерактивні симуляції
Прозорість освітнього процесу	Відкритість інформації про програми, умови навчання та оцінювання	Публікація силабусів на сайті університету Відкритий доступ до правил оцінювання Публічні звіти про акредитацію та внутрішні перевірки Оновлений офіційний сайт ХАІ з розділом «Якість освіти»
Чіткість процедур планування, моніторингу та вдосконалення програм	Регулярний перегляд і вдосконалення програм на основі аналізу даних та потреб ринку	Система внутрішнього аудиту освітніх програм Електронні опитування студентів Аналіз даних успішності та задоволеності Актуалізація програм з урахуванням вимог ЄС та ринку праці
Залучення стейкхолдерів	Постійна співпраця з роботодавцями, випускниками, студентами та міжнародними партнерами	Галузеві ради при освітніх програмах Співпраця з IT Cluster, ПриватБанк, Style Avia Group тощо Участь студентів в управлінні якістю через студентське самоврядування Міжнародні проекти Erasmus+, Jean

Ця таблиця наочно демонструє, що ХАІ не обмежується формальним виконанням стандартів ESG, а вибудовує власну модель внутрішнього забезпечення якості на основі конкретних інноваційних рішень.

По-перше, університет системно впроваджує цифровізацію. Це стосується не лише використання електронних кабінетів, а й створення комплексної цифрової екосистеми, яка охоплює аналітику освітніх результатів, електронні опитування студентів, цифрові портфоліо викладачів та здобувачів. Такий підхід дозволяє в реальному часі відстежувати якість освітніх програм і швидко реагувати на виклики.

По-друге, вагомим елементом є партнерства. ХАІ залучає до процесу забезпечення якості не лише внутрішніх учасників (студентів, викладачів), а й зовнішніх стейкхолдерів:

роботодавців, випускників, міжнародних експертів. Завдяки співпраці з IT-кластером, банківським сектором, авіаційними компаніями та участі у програмах Erasmus+, Horizon Europe університет робить освітні програми більш практико-орієнтованими та конкурентними на європейському ринку.

По-третє, особливу увагу приділено індивідуалізації навчання. Відповідно до принципів ESG, ХАІ створює умови для гнучких освітніх траєкторій: застосовує модульність, мікрокреден

шали, можливість обирати дисципліни та формувати власний освітній профіль. Це дозволяє не лише підвищувати мотивацію студентів, а й краще відповідати потребам ринку праці, який вимагає унікальних, а не стандартних компетентностей.

Таким чином, інтеграція принципів ESG у ХАІ є не статичним формальним виконанням вимог, а живим процесом, який поєднує міжнародні стандарти з інноваційними практиками університету. Це дозволяє не лише відповідати регулятивним нормам, а й активно трансформувати їх у внутрішні інструменти розвитку. У результаті ХАІ послідовно вибудовує

імідж лідера освітніх інновацій в Україні та зміцнює позиції як конкурентоспроможний гравець у європейському просторі вищої освіти. З метою ілюстрації цього процесу у таблиці 2 подано порівняння ключових вимог НАЗЯВО та положень Закону України «Про вищу освіту» з інноваційними практиками, які впроваджує ХАІ.

Таблиця 2

**Порівняння вимог НАЗЯВО, положень ЗУ «Про вищу освіту»
та практик упровадження у ХАІ**

Вимоги (НАЗЯВО / ЗУ «Про ВО»)	Сутність вимоги	Практики впровадження у ХАІ
Політика та процедури забезпечення якості	Університет має власні положення та документи, що регламентують систему якості	«Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти ХАІ» Офіційно затверджені процедури акредитації та моніторингу Стратегія розвитку ХАІ з компонентом «якість освіти»
Система моніторингу освітніх програм	Регулярна перевірка освітніх програм на відповідність стандартам і потребам ринку	Внутрішній аудит ОП Опитування студентів і випускників Аналіз ринку праці у співпраці з роботодавцями Залучення міжнародних експертів до рецензування програм
Академічна доброчесність	Забезпечення дотримання принципів чесності, недопущення плагіату та фальсифікацій	Положення про академічну доброчесність ХАІ Використання системи антиплагіату (StrikePlagiarism, Unicheck) Комісія з академічної доброчесності Виховання культури доброчесності серед студентів
Механізми внутрішньої та зовнішньої комунікації	Забезпечення прозорого обміну інформацією та залучення стейкхолдерів	Офіційний сайт ХАІ з відкритим доступом до звітів і положень Платформа для онлайн-зворотного зв'язку Публікація рішень Вченої ради та органів управління Активна співпраця з бізнесом, громадами, міжнародними партнерами
Постійне вдосконалення якості	Орієнтація на розвиток і адаптацію освітніх програм	Щорічне оновлення програм з урахуванням технологічних і соціально-економічних змін Впровадження нових освітніх модулів Використання blended learning та віртуальних освітніх середовищ Розвиток системи підвищення кваліфікації викладачів

Порівняння вимог НАЗЯВО та положень Закону України «Про вищу освіту» з практиками, упровадженими у ХАІ, засвідчує, що університет не обмежується формальним виконанням нормативних вимог, а трансформує їх у систему інноваційних рішень, орієнтовану на підвищення якості освітньої діяльності. ХАІ демонструє

комплексний підхід: поєднує регламентовані політики і процедури з цифровими інструментами моніторингу, активно розвиває культуру академічної доброчесності, залучає стейкхолдерів та впроваджує сучасні моделі навчання. Це дозволяє університету послідовно зміцнювати свій статус лідера освітніх інновацій, відповідати

національним та міжнародним стандартам якості й формувати власну конкурентну перевагу у глобальному освітньому просторі.

Сучасні виклики, спричинені повномасштабною війною в Україні, висувають особливі вимоги до системи вищої освіти, особливо для закладів, розташованих у прифронтових регіонах. Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут» став унікальним прикладом того, як інноваційна політика може бути ключовим інструментом збереження освітньої діяльності та забезпечення її якості в екстремальних умовах.

По-перше, географічне розташування ХАІ у Харкові визначає його стратегічну місію як університету стійкого типу. У прифронтовому регіоні освіта може виконувати роль не лише академічного, але й суспільного та безпекового ресурсу. Тому інновації для ХАІ є засобом забезпечення безперервності навчального процесу, збереження доступу до якісної освіти та підтримки студентів і викладачів у критичних умовах. Створення безпечних офлайн-просторів для навчання, розвиток змішаних і дистанційних форматів, використання інтерактивних технологій і віртуальних лабораторій – це приклади того, як інновації стають гарантією освітньої стійкості.

По-друге, міжнародна інтеграція ХАІ забезпечується через орієнтацію на стандарти ESG, що регламентують європейську систему забезпечення якості вищої освіти. Для університету прифронтового регіону відповідність цим стандартам є не лише вимогою акредитації чи репутаційного зростання, але й засобом інтеграції у глобальний освітній простір. Завдяки участі у міжнародних проєктах Erasmus+, Jean Monnet, Horizon Europe ХАІ не лише підтверджує свою спроможність працювати на рівні провідних європейських ЗВО, а й демонструє, що українська освіта навіть у воєнних умовах здатна розвиватися за найвищими стандартами якості.

По-третє, стратегія розвитку ХАІ робить акцент на цифровізації та відкритості як базових принципах внутрішньої інноваційної політики. Система електронних кабінетів студента й викладача, цифрові портфоліо, електронні опитування та внутрішній аудит програм – це інструменти, які дозволяють університету здійснювати моніторинг освітньої діяльності на рівні, що відповідає найкращим практикам європейських університетів. Впровадження цифрових рішень забезпечує не лише оперативність управління, а й прозорість освітніх процесів, що є однією з ключових вимог як ESG, так і НАЗЯВО.

Таким чином, ХАІ можна вважати лідером інновацій у системі вищої освіти України. Його приклад демонструє, що саме інновації дозволяють долати кризові виклики: забезпечувати безперервність освітнього процесу, підтримувати академічну доброчесність, зберігати міжнародну конкурентоспроможність і підвищувати довіру студентів та партнерів. В умовах війни інновації стають запорукою виживання та розвитку університету.

Для ХАІ інноваційна політика є водночас і механізмом забезпечення якості, і стратегічною позицією на міжнародній арені. Саме завдяки інтеграції міжнародних стандартів ESG, відповідності українським вимогам НАЗЯВО та власним цифровим і організаційним рішенням університет не тільки утримує, але й зміцнює свій статус лідера освітніх інновацій, формуючи модель університету стійкого типу, здатного до масштабування на всю систему вищої освіти України.

У своїй інноваційній політиці ХАІ спирається на ключові принципи, які формують основу сучасної моделі внутрішнього забезпечення якості. До них належать гнучкість, цифровізація, прозорість та участь студентів. Узагальнено їх сутність і практики впровадження представлено у таблиці 3.

Таблиця 3
Принципи інноваційної моделі ХАІ у внутрішньому забезпеченні якості освіти

Принцип	Сутність	Практики впровадження у ХАІ
Гнучкість	Адаптація освітнього процесу до індивідуальних потреб та викликів середовища	Індивідуальні траєкторії, мікрокреденшали, змішане навчання
Цифровізація	Використання цифрових інструментів для управління якістю та навчання	LMS Moodle, електронні кабінети, цифрові портфоліо, аналітика даних
Прозорість	Відкритість процедур і результатів, доступність інформації	Публікація силабусів, відкриті звіти, доступні критерії оцінювання
Участь студентів	Активне залучення здобувачів освіти до процесів забезпечення якості	Електронні опитування, студентське самоврядування, участь у галузевих радах

Принцип	Сутність	Практики впровадження у ХАІ
Стійкість	Гарантування безперервності освіти в кризових умовах	Безпечні офлайн-простори, дистанційне та змішане навчання
Інтернаціоналізація	Інтеграція у світовий освітній простір	Англомовні програми, Erasmus+,
Інклюзивність	Забезпечення рівних можливостей і доступності освіти	Інклюзивна інфраструктура, адаптовані ресурси, підтримка студентів з ООП
Інноваційність	Постійне оновлення методів і технологій навчання	VR/AR-лабораторії, симулятори, використання AI у навчальному процесі
Академічна доброчесність	Культура чесності та довіри як основа якості	Системи антиплагіату, кодекси доброчесності, просвітницькі заходи
Результативність	Орієнтація на навчальні результати та конкурентоспроможність випускників	Моніторинг успішності, зворотний зв'язок із роботодавцями, актуалізація програм
Партнерство	Співпраця з бізнесом, громадами, університетами	Дуальна освіта, спільні проекти з роботодавцями, міжнародні колаборації

Розширена система принципів підтверджує, що інноваційна модель ХАІ є комплексною і багатовимірною. Вона охоплює і базові складові, а саме: гнучкість, цифровізацію, прозорість та участь студентів, і додаткові напрями, пов'язані зі стійкістю, міжнародною інтеграцією, інклюзивністю, креативними підходами, академічною доброчесністю, орієнтацією на результативність і партнерством. У поєднанні ці принципи створюють фундамент університету стійкого типу, який навіть у воєнних умовах здатний не лише зберігати якість освіти, а й формувати нові стандарти для всієї системи вищої освіти України.

Таким чином, стратегічні орієнтири та принципи інноваційної моделі Національного аерокосмічного університету «ХАІ» підтверджують, що університет послідовно вибудовує власну систему внутрішнього забезпечення якості освіти, яка інтегрує міжнародні стандарти ESG, національні вимоги НАЗЯВО та внутрішні організаційні інновації. Поєднання гнучкості, цифровізації, прозорості, залучення студентів зі стійкістю, інтернаціоналізацією, інклюзивністю та партнерством створює підґрунтя для формування унікальної моделі університету стійкого типу. Саме ця модель дає змогу ХАІ забезпечувати якість освітнього процесу навіть у надзвичайно складних умовах війни та водночас розвиватися як конкурентоспроможний гравець європейського освітнього простору.

На основі цих стратегічних принципів формується практична площина діяльності університету. Розвиток внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти у ХАІ відбувається не лише на рівні стратегічних орієнтирів, а й через конкретні практики, які демонструють реальну ефективність інноваційної політики університету. В умовах війни, коли стійкість і безперервність освітнього процесу

стають пріоритетами, саме інноваційні рішення забезпечують можливість зберігати якість навчання, підвищувати конкурентоспроможність випускників і зміцнювати міжнародну репутацію закладу. Університет формує цифрову екосистему, що поєднує сучасні платформи та інструменти для прозорого й ефективного моніторингу освітнього процесу. Центральними елементами цієї екосистеми є:

MENTOR –система управління навчанням, що забезпечує електронний кабінет студента і викладача, прозоре оцінювання, доступ до навчальних матеріалів і електронних відомостей;

PILOT –інструмент планування індивідуальних освітніх траєкторій та формування гнучких навчальних планів;

EPOS (Electronic Platform for Outcomes and Statistics) –платформа збору, аналізу й верифікації освітніх даних, яка дозволяє здійснювати внутрішній аудит і створювати аналітичні панелі (dashboard) для моніторингу успішності, відвідуваності та результатів навчання.

DekaOffice –цифровий офіс управління якістю та комунікаціями», який об'єднує адміністративні, освітні та аналітичні інструменти в єдиній системі.

Особлива увага приділяється залученню стейкхолдерів. Через цифрові офіси й платформи проводяться електронні опитування роботодавців, онлайн-консультації з представниками бізнесу та міжнародних компаній, функціонують галузеві ради для перегляду освітніх програм.

Для узгодження цифрової політики ХАІ з європейським контекстом університет інтегрує вимоги загального регламенту захисту даних (GDPR) щодо захисту даних, впроваджує багатофакторну аутентифікацію та проводить навчання студентів і викладачів із кібергігієни. Це відповідає європейській тенденції створення European Education Data Space та ініціативи European Student Card. Таким чином, цифрова

екосистема ХАІ інтегрує сучасні інструменти управління якістю, що відповідають як вимогам ESG, так і стандартам НАЗЯВО.

Для відстеження результативності цифрових практик доцільно використовувати ключові показники ефективності (KPI), які систематизовано у табл. 4.

Таблиця 4

КРІ цифрового управління якістю

Напрямок	Показник	Метод збору	Ціль (2025/26)
Прозорість оцінювання	Частка курсів із опублікованими рубриками	Аудит MENTOR	≥ 95%
Задоволеність студентів	Індекс задоволеності освітнім процесом	Електронні опитування	≥ 4,2/5
Своєчасність оцінювання	% оцінок, внесених ≤ 7 днів	Логи MENTOR	≥ 90%
Якість освітніх програм	% ОП, оновлених щороку	Протоколи внутрішніх аудитів	

Представлені у таблиці КРІ дозволяють ХАІ здійснювати регулярний моніторинг ключових аспектів освітнього процесу – від прозорості оцінювання та задоволеності студентів до якості освітніх програм. Використання таких показників забезпечує вимірюваність інноваційних рішень і створює основу для подальшого вдосконалення

внутрішньої системи якості. Це сприяє не лише зростанню довіри з боку студентів і викладачів, а й підвищенню конкурентоспроможності університету у національних та міжнародних рейтингах. Для того щоб забезпечити стійкість цифрової екосистеми університету, необхідно ідентифікувати потенційні загрози та визначити шляхи їх мінімізації. Це відображено у таблиці 5.

Таблиця 5

Ризики цифровізації та шляхи їх мінімізації

Ризик	Потенційний вплив	Запобігання
Відмова сервісів	Переривання навчання	Резервні копії, мультизонава архітектура, офлайн-пакети
Порушення даних	Репутаційні та юридичні втрати	GDPR-сумісне управління даними, MFA, DPIA
Упередження в	Хибні висновки	Аудит моделей, explainability, ручна перевірка
Цифрова нерівність	Нерівний доступ студентів	Офлайн-режим MENTOR, low-bandwidth матеріали, фонд пристроїв

Таблиця демонструє, що ХАІ підходить до цифрової трансформації комплексно, враховуючи як переваги, так і потенційні ризики. Систематизація загроз і відповідних механізмів їх подолання забезпечує гнучкість та стійкість освітнього середовища. Завдяки поєднанню інструментів кіберзахисту, резервних рішень, офлайн-доступу й інклюзивних практик університет формує безпечну цифрову інфраструктуру, здатну підтримувати навчання навіть у кризових умовах.

Таким чином, цифрове управління якістю освіти у ХАІ поєднує європейські стандарти ESG, національні вимоги НАЗЯВО та власні інноваційні рішення. Розвиток екосистеми MENTOR-PILOT-EPOS-DEKAOFFICE забезпечує прозорість, індивідуалізацію та стійкість освітнього процесу навіть у прифронтових умовах, сприяє

міжнародній інтеграції університету та формує його імідж лідера інновацій в освіті.

Одним із найважливіших викликів сучасної системи вищої освіти в Україні є необхідність поєднання цифрових технологій навчання із гарантованим доступом до захищених офлайн-локацій. Для університетів прифронтових регіонів, зокрема Національного аерокосмічного університету «ХАІ», це завдання має стратегічне значення, оскільки освітня діяльність повинна бути безперервною навіть за умов постійної небезпеки.

ХАІ розвиває модель «університету стійкого типу», що передбачає інтеграцію цифровізації та фізичної безпеки. Університет облаштовує спеціальні бомбосховища-укриття, обладнані сучасними освітніми ресурсами: комп'ютерами, швидкісним інтернетом, вентиляцією,

мультимедійними системами та зонами відпочинку. Такі простори дозволяють проводити заняття у змішаному форматі зберігаючи зв'язок між викладачами та студентами по всьому світу.

Подолання цифрової нерівності. В умовах війни проблема цифрової нерівності загострюється. Частина студентів перебуває у віддалених регіонах чи за кордоном, де відсутній стабільний доступ до інтернету або сучасних пристроїв.

Європейський контекст. Європейські країни також стикалися з викликами цифрової нерівності, однак долали їх через національні програми цифрової інклюзії та розвиток освітніх платформ. У Фінляндії студенти мають гарантований доступ до ресурсів Finnish Open University, в Естонії реалізовано стратегію Digital Education Strategy, що ліквідує бар'єри між студентами. Для України й ХАІ цей досвід цінний у контексті створення універсальних «digital hubs» –освітніх просторів із гарантованим доступом до інтернету та обладнання.

Інтеграція цифровізації й безпеки. ХАІ інтегрує системи цифрового оповіщення зі своїми освітніми платформами, що дозволяє автоматично переходити в дистанційний формат у разі небезпеки.

Поєднання цифрової трансформації, інклюзії та безпечних просторів дозволяє ХАІ забезпечувати безперервність навчання, мінімізувати цифрову нерівність та інтегруватися в європейський освітній простір навіть у воєнних умовах. Така стратегія робить університет не лише академічним, а й суспільним осередком стійкості, здатним бути прикладом для всієї системи вищої

освіти України.

Упровадження інновацій у внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти дало змогу Національному аерокосмічному університету «ХАІ» досягти низки відчутних результатів.

По-перше, спостерігається підвищення задоволеності студентів та викладачів. Цифрові інструменти моніторингу, прозорі процедури оцінювання, розвиток індивідуальних освітніх траєкторій і гнучкі формати навчання забезпечили більшу відкритість і зручність освітнього процесу. Це сприяло формуванню довіри всередині академічної спільноти та зростанню її залученості.

По-друге, інноваційні практики позитивно вплинули на позиції ХАІ у національних та міжнародних рейтингах. Завдяки модернізації змісту освітніх програм, активній міжнародній інтеграції та впровадженню інструментів прозорості університет демонструє стабільне зростання у системах оцінювання.

По-третє, завдяки інноваційній політиці відбулося формування позитивного іміджу університету у прифронтовому регіоні. ХАІ постає не лише як освітній заклад, але й як центр стійкості та розвитку, що здатний забезпечувати якісну освіту навіть у умовах війни. Це підвищує довіру з боку студентів, їхніх родин, роботодавців і міжнародних партнерів.

У сукупності ці ефекти підтверджують, що інновації є не лише технічним чи організаційним інструментом, а стратегічною основою для забезпечення якості освіти та довгострокового розвитку університету.

Таблиця 6

Ефекти впроваджених інновацій у Національному аерокосмічному університеті «ХАІ»

Ефект	Прояв	Приклади у ХАІ
Підвищення задоволеності студентів та викладачів	Зростання довіри до освітнього процесу, комфортність навчання та викладання	Електронні кабінети студента і викладача Прозорі процедури оцінювання Індивідуальні освітні траєкторії Опитування та цифрова аналітика задоволеності
Зростання позицій у національних та міжнародних рейтингах	Підвищення академічної репутації та привабливості університету	Покращення показників у Webometrics, QS EECА, «Топ-200 Україна» Активна участь у міжнародних проєктах (Erasmus+, Jean Monnet, Horizon Europe) Збільшення публікацій у Scopus та WoS
Формування позитивного іміджу у прифронтовому регіоні	Позиціонування університету як центру стійкості та розвитку	Створення безпечних офлайн-просторів навчання Підтримка освітнього процесу навіть у воєнних умовах Гуманітарні та соціальні ініціативи ХАІ Партнерство з місцевими громадами та бізнесом

Систематизація ефектів упровадження інновацій демонструє, що ХАІ реалізує комплексний підхід: поєднує підвищення внутрішньої задоволеності академічної спільноти, зміцнення позицій у рейтингах та формування іміджу університету стійкого типу у прифронтовому регіоні. Це підтверджує, що інновації стали стратегічним ресурсом не лише для розвитку освіти, але й для суспільної ролі ХАІ у відновленні та зміцненні країни.

Національний аерокосмічний університет «ХАІ» обґрунтовано посідає позицію лідера інновацій у сфері вищої освіти, оскільки поєднує низку унікальних практик і стратегічних підходів, що дозволяють забезпечувати якість освітнього процесу навіть у надзвичайно складних умовах.

По-перше, університет упровадив унікальні практики цифровізації контролю якості. Йдеться не лише про використання традиційних інструментів, а й про створення повноцінної цифрової екосистеми, що включає електронні портфоліо викладачів і студентів, системи внутрішнього аудиту освітніх програм, аналітику освітніх результатів і регулярні онлайн-опитування. Це дає змогу відстежувати динаміку якості навчання в реальному часі, ухвалювати управлінські рішення на основі даних та підвищувати прозорість освітніх процесів.

По-друге, ХАІ забезпечує стійкість освітнього процесу під час війни, що є унікальним феноменом для університетів прифронтових регіонів. Завдяки створенню безпечних офлайн-просторів, розвитку змішаних форматів навчання, використанню віртуальних лабораторій та інтерактивних освітніх рішень університет зміг зберегти безперервність освітньої діяльності, підтримати студентів і викладачів та зберегти довіру громади. Така здатність до адаптації підтверджує модель «університету стійкого типу», яку формує ХАІ.

По-третє, важливою перевагою є інтеграція до європейського освітнього простору. Відповідність стандартам ESG, активна участь у міжнародних програмах Erasmus+, Jean Monnet, Horizon Europe, співпраця з європейськими університетами та бізнес-партнерами забезпечують визнання ХАІ як закладу, що відповідає європейським критеріям якості. Це створює можливості для академічної мобільності, подвійних дипломів та обміну найкращими практиками.

У сукупності ці чинники формують унікальну позицію ХАІ: університет виступає не просто виконавцем стандартів, а генератором інноваційних рішень, які дозволяють українській освіті інтегруватися у глобальний простір і водночас відповідати викликам війни та суспільної трансформації. Саме це дає підстави вважати ХАІ лідером інновацій в освіті.

Рис. 2 відображає інноваційну модель ХАІ, у центрі якої перебувають цифровізація контролю якості, стійкість освітнього процесу під час війни та інтеграція до європейського освітнього

простору. Саме ці напрями визначають університет як лідера інновацій, забезпечують формування позитивного іміджу, зростання позицій у рейтингах та підвищення задоволеності студентів і викладачів. У підсумку інноваційна діяльність ХАІ сприяє інтеграції до глобального наукового простору та зміцнює конкурентоспроможність закладу.

Інноваційна модель внутрішнього забезпечення якості освіти, що сформована у Національному аерокосмічному університеті «ХАІ», має значний потенціал для масштабування як на рівні університету, так і в ширшому національному та міжнародному контексті.

По-перше, перспективним напрямом є поширення досвіду ХАІ серед українських закладів вищої освіти. Університет уже продемонстрував ефективність цифрових інструментів контролю якості, гнучких освітніх траєкторій та практик академічної доброчесності, що можуть бути адаптовані іншими ЗВО як типові рішення для розвитку системи забезпечення якості.

По-друге, важливою складовою є подальша інтеграція до європейського освітнього простору. Відповідність стандартам ESG, участь у міжнародних програмах Erasmus+, Jean Monnet, Horizon Europe, а також розвиток англomовних програм створюють передумови для розширення академічної мобільності, укладання угод про подвійні дипломи та залучення іноземних студентів. Це сприятиме зростанню міжнародної привабливості університету.

По-третє, перспективним є масштабування інноваційних рішень у глобальний науково-освітній простір (табл. 7). Використання сучасних цифрових технологій (VR/AR-лабораторії, системи аналітики даних, інструменти дистанційної співпраці) дозволяє ХАІ стати партнером у реалізації транснаціональних освітніх проєктів, орієнтованих на розвиток високотехнологічних компетентностей. У перспективі інноваційна політика ХАІ може стати моделлю для формування університетів стійкого типу в Україні, які здатні забезпечувати якість освіти навіть у кризових умовах, інтегруватися у європейський освітній простір і робити внесок у розвиток глобальної науки та освіти.

Масштабування інноваційної моделі ХАІ можливе на трьох рівнях – національному, європейському та глобальному. Університет уже створив підґрунтя для цього завдяки цифровізації, стійкості освітнього процесу та інтеграції до міжнародних програм. Надалі ці напрями можуть перетворити ХАІ на один із провідних освітніх центрів Східної Європи, здатний задавати стандарти якості не лише в Україні, а й у світовому освітньому просторі. Здійснений аналіз підтвердив, що Національний аерокосмічний університет «ХАІ» сформував власну траєкторію розвитку як лідера освітніх інновацій, поєднуючи цифрові трансформації, нові моделі управління

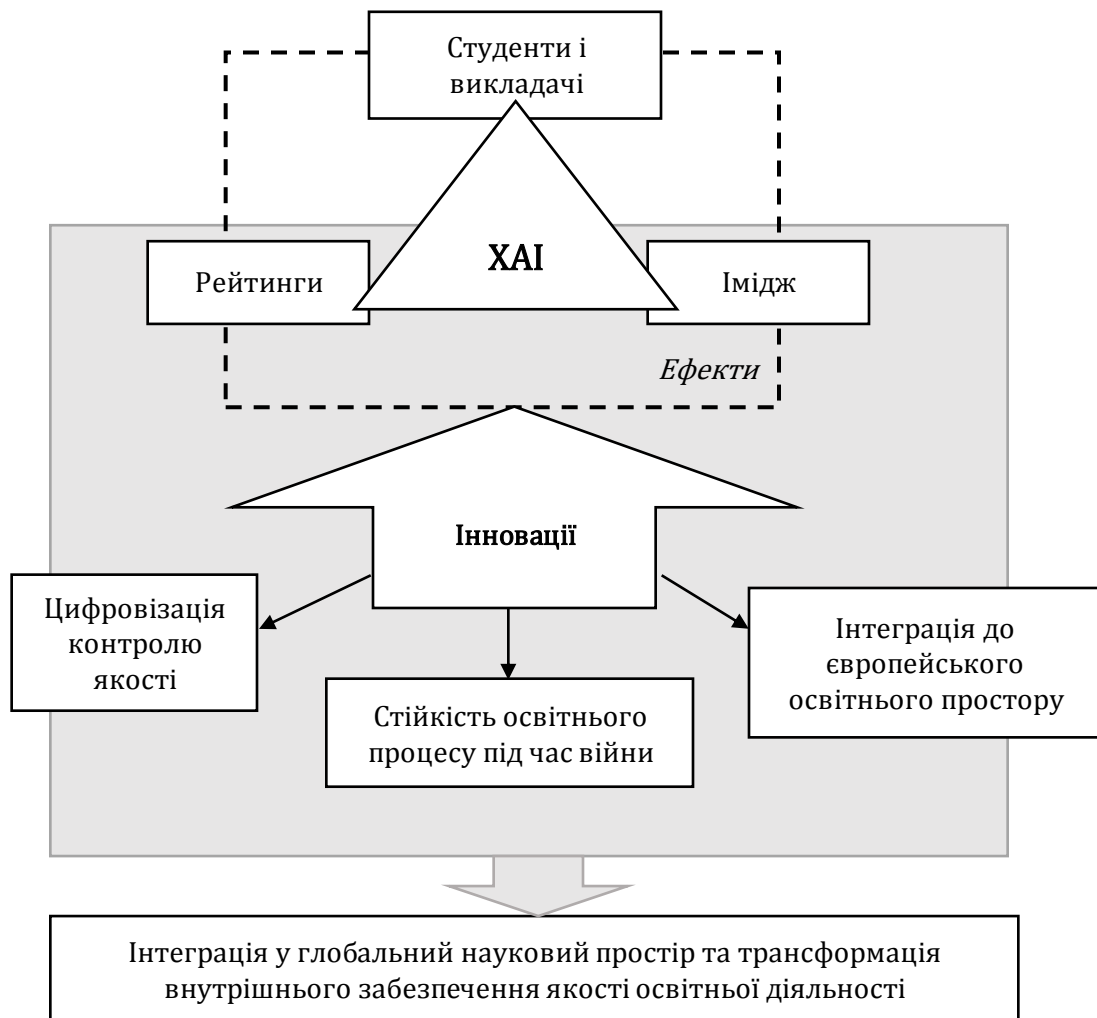

Рис. 2. Модель ХАІ як лідера інновацій у трансформації внутрішньої системи забезпечення якості освіти (авторське бачення)

Таблиця 7

Перспективи масштабування та інтеграції ХАІ в європейський та глобальний освітній простір

Рівень	Напрями розвитку	Очікувані результати
Національний	Поширення практик цифровізації контролю якості серед українських ЗВО Використання моделі ХАІ як зразка «університету стійкого типу» Удосконалення системи академічної доброчесності	Підвищення якості освіти в Україні Єдність стандартів внутрішнього забезпечення якості Зміцнення ролі університетів у регіональному розвитку
Європейський	Інтеграція у ЄПВО через відповідність ESG Розвиток англomовних програм і подвійних дипломів Розширення академічної мобільності (Erasmus+,	Збільшення кількості іноземних студентів Визнання дипломів ХАІ у Європі Зростання рейтингових позицій
Глобальний	Участь у міжнародних науково-освітніх проєктах (Horizon Europe, спільні дослідження) Використання VR/AR, AI, big data для глобальних освітніх рішень Формування транснаціональних партнерств	Включення ХАІ у світові освітні та наукові мережі Підвищення наукової видимості та цитованості Визнання ХАІ як університету світового рівня

якістю та міжнародну інтеграцію. Впроваджені практики дозволили університету забезпечити стійкість освітнього процесу в умовах воєнних викликів, підвищити рівень довіри з боку студентів і викладачів, зміцнити позиції у національних і міжнародних рейтингах та сформувати позитивний імідж закладу у прифронтовому регіоні. Особливої ваги набуває те, що ХАІ не обмежується формальним виконанням вимог ESG і НАЗЯВО, а трансформує їх у власну інноваційну політику, яка базується на цифровізації, прозорості, академічній доброчесності та партнерствах із бізнесом і міжнародними організаціями.

Висновок. Наукове дослідження підтвердило, що інноваційна модель внутрішнього забезпечення якості освіти, сформована у Національному аерокосмічному університеті «ХАІ», є зразком стійкої, адаптивної та інтегрованої системи, яка поєднує міжнародні стандарти ESG, національні нормативні вимоги НАЗЯВО та внутрішні інституційні інновації. Університет не лише ефективно адаптувався до викликів війни, а й перетворив їх на імпульс для структурних трансформацій, демонструючи здатність діяти як центр освітньої, цифрової та суспільної стійкості. Результати дослідження доводять, що ключовими чинниками підвищення якості освітнього процесу стали: цифровізація систем моніторингу та управління якістю, залучення стейкхолдерів, розвиток індивідуалізованих освітніх траєкторій, формування культури академічної доброчесності та стратегічне партнерство з європейськими освітніми і науковими структурами. Запровадження комплексної цифрової екосистеми, побудованої на базі інструментів MENTOR, PILOT, EPOS та DekaOffice, дало змогу ХАІ створити

прозору, ефективну та динамічну систему забезпечення якості, що відповідає європейським тенденціям розвитку освіти. Модель університету стійкого типу, яку сформував ХАІ, може бути масштабована на рівні всієї системи вищої освіти України, а також становити інтерес для міжнародного академічного середовища як приклад інституційної інноваційності в умовах кризи. У перспективі така модель спроможна стати фундаментом для побудови національної системи забезпечення якості освіти, що здатна не лише зберігати функціонування в екстремальних умовах, а й сприяти поступу України на шляху європейської інтеграції та глобального визнання.

Бібліографічні посилання

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 № 1341. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2015-п>
4. Про затвердження Порядку акредитації освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019>
5. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). – Київ: НАЗЯВО, 2015. 40 с.

6. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Методичні рекомендації щодо розроблення внутрішніх систем забезпечення якості освіти у закладах вищої освіти. – Київ: НАЗЯВО, 2020. 28 с.

7. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. – Київ: НАЗЯВО, 2019. 30 с.

8. Лісабонська конвенція про визнання кваліфікацій у галузі вищої освіти в Європейському регіоні: ратифікована Законом України № 1273-XIV від 03.12.1999. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_335

9. Болонська декларація від 19 червня 1999 року. URL: <https://www.ehea.info/page-ministerial-declarations-and-communications>

10. НАЗЯВО. Кодекс академічної доброчесності. – Київ: НАЗЯВО, 2021. 20 с.

11. Lytvynov O., Vnukova N., Shevchenko I., Darmofal E. Constructing a sustainable development model for universities: mechanisms of integration and efficiency // *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2025. Vol. 3, No. 13(135). P. 47–59. DOI: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2025.329997>

12. Lytvynov O., Shevchenko I. Managing sustainability in higher education: the impact of international economic relations on institutional strategies // *Actual Problems of International Relations*. 2025. Vol. 1, No. 164. P. 106–116. DOI: <https://doi.org/10.17721/apmv.2025.164.1.106-116>.

O. Lytvynov, I. Shevchenko

A sustainable-type university model: innovative approaches to internal quality assurance of education in wartime conditions

Abstract. The article presents the results of a study on the innovative model of internal quality assurance of educational activities and the quality of education implemented at the National Aerospace University “Kharkiv Aviation Institute” (KhAI). The concept of a sustainable-type university is substantiated, integrating international ESG standards, national requirements of the National Agency for Higher Education Quality Assurance (NAQA), and the university’s own digital, organizational, and partnership innovations. The key principles of the institutional strategy are analyzed, including the flexibility of the educational process, digitalization of quality monitoring, transparency of procedures, stakeholder engagement, academic integrity, and resilience to external challenges, particularly those caused by war. The digital ecosystem of education quality management (MENTOR, PILOT, EPOS, DekaOffice) and its compliance with modern European standards are described. The implemented system has been shown to enhance student and faculty satisfaction, improve the university’s national and international ranking positions, and strengthen its image as a leading higher education institution in a frontline region. The potential for scaling KhAI’s model as a strategic resource for the development of Ukraine’s higher education system and its integration into the global educational space is identified.

Keywords: transformation, higher education, higher education institutions, digitalization, quality, innovations.

Зразок для цитування:

Литвинов О., Шевченко І. Модель університету стійкого типу: інноваційні підходи до внутрішнього забезпечення якості освіти в умовах війни. *Пропілеї права та безпеки*, 2025. №8. С. 22–33. DOI: <https://doi.org/10.32620/pls.2025.8.02>.